

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17611
Tarih : 24.04.2026

43757

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgür Barta
Hakkâri Milletvekili

Anadil, bireyin kimliğinin, kültürel aidiyetinin ve toplumsal varoluşunun kurucu unsurudur. Anadilin kamusal alandan dışlanması yalnızca iletişim alanının daraltılması değil; tarihsel hafızanın, kültürel üretimin ve kuşaklar arası aktarımın zayıflaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle anadil, kültürel bir tercihin ötesinde insan onuru, eşit yurttaşlık ve demokratik katılım ilkelerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Türkiye’de tarihsel olarak uygulanan tekçi dil ve eğitim politikaları; başta Kürtçe ve lehçeleri olan Kurmancî, Zazakî (Kirmanckî) ve Soranî olmak üzere, Lazca, Hemşince, Pontus Yunancası, Batı Ermenicesi, Süryanice lehçeleri (Turoyo/Suret), Ladino, Gagavuzca, Romanca, Adigece, Abhazca ve Kabardey-Çerkesçe gibi çok sayıda anadilin kamusal görünürlüğünü ve kurumsal kullanım alanlarını ciddi biçimde sınırlandırmıştır. Bu durum, söz konusu dillerin kuşaklar arası aktarımını zayıflatarak dilsel eşitsizlikleri yapısal bir sorun haline getirmiştir.

UNESCO verilerine göre Türkiye’de en az 15 dil yok olma riski altındadır. Buna karşın saha araştırmaları, anadilde eğitime yönelik toplumsal talebin son derece güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim katılımcıların %98,7’si çocuklarının anadillerinde eğitim görmesini isterken, %91,5’i bu eğitimin okul öncesinden itibaren başlaması gerektiğini ifade etmektedir. Bu tablo, mevcut eğitim politikalarının toplumsal talep ile uyumlu olmadığını açıkça göstermektedir.

2012 yılında Kürtçe Kurmancî ve Zazakî’nin “Yaşayan Diller ve Lehçeler” kapsamında seçmeli ders olarak müfredata alınması önemli ancak sınırlı bir adım olmuştur. Nitekim bu derslerin yalnızca ortaokul düzeyinde ve haftalık sınırlı saatlerle sunulması, okul öncesi, ilkokul ve ortaöğretim kademelerinde sistematik bir devamlılık içermemesi ve seçmeli statü ile sınırlandırılması; anadilde eğitimin kurumsal bir hak olarak tesis edilmesini engellemektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının tarafımıza verdiği cevapta; söz konusu derslerin ortaokullarda haftalık sınırlı saatlerle okutulduğu, ortaöğretim kademesinde ise bu dersin müfredata eklenmesine yönelik herhangi bir çalışma bulunmadığı açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca derslerin açılabilmesi için en az 10 öğrenci şartı aranmakta; öğretmen yetersizliği durumunda ise görevlendirme veya ücretli öğretmen modeli öngörülmektedir. Bu durum, anadilde eğitimin süreklilik, erişilebilirlik ve nitelik açısından yapısal sınırlamalarla karşı karşıya olduğunu ortaya koymaktadır. Bakanlık cevabında, mevcut seçmeli ders uygulamasının yetersiz olduğu

yönündeki değerlendirmelerin “resmî tespitleri yansıtmadığı” ifade edilmekte; buna karşın sahadan gelen verilerin düzenli olarak takip edildiği belirtilmektedir. Ancak aynı döneme ilişkin öğrenci sayılarında ciddi çelişkiler bulunması, veri üretim ve paylaşım süreçlerinin şeffaflığına ilişkin soru işaretleri doğurmaktadır. Nitekim 2024-2025 eğitim-öğretim yılına ilişkin farklı açıklamalarda Kürtçe dersini seçen öğrenci sayısı 59.372, 35.416 ve 30.104 olarak farklı biçimlerde ifade edilmiştir. Bu durum, kamu politikalarının sağlıklı değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

Öte yandan Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılan açıklamalarda, anadilde eğitime kapı kapatılırken seçmeli derslerin yeterli olduğu vurgulanmış; Kürtçe ve Zazakî’de öğrenci sayısında artış, diğer dillerde ise düşüş olduğu ifade edilmiştir. Bu tablo, çok dillilik politikalarının bütüncül bir perspektiften ele alınmadığını ve bazı dillerin giderek sistem dışına itildiğini göstermektedir. Uluslararası insan hakları hukuku, anadil hakkını açık biçimde güvence altına almaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 30. maddesi başta olmak üzere uluslararası normatif çerçeve, anadilde eğitimin anayasal ve yasal güvenceye kavuşturulmasını bir yükümlülük olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda anadilde eğitim hakkının mevcut dar ve parçalı uygulamalarla sınırlandırılması, uluslararası yükümlülüklerle de uyumlu değildir.

Sonuç itibarıyla; anadilde eğitimin seçmeli ders düzeyine indirgenmesi, veri şeffaflığındaki eksiklikler, öğretmen ve altyapı yetersizlikleri ile eğitim kademeleri arasındaki kopukluk birlikte değerlendirildiğinde; bu alanda kapsamlı bir mevzuat reformuna ihtiyaç bulunduğu açıktır. Anadilde eğitimin anayasal güvenceye kavuşturulması, örgün eğitim sistemine bütüncül biçimde entegre edilmesi ve yapısal engellerin kaldırılması; demokratik hukuk devleti, eşit yurttaşlık ve toplumsal barış açısından zorunluluk arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Başta Kürtçe ve lehçeleri olmak üzere anadillerin eğitim dili olarak örgün eğitim sistemine dahil edilmesine yönelik kapsamlı bir reform planı hazırlanmakta mıdır?
2. Anadilde eğitimin yalnızca seçmeli ders statüsünde tutulmasının bu hakkın etkin ve eşit biçimde kullanılmasını sınırladığı yönündeki değerlendirmeler karşısında Bakanlığınızın politika yaklaşımı nedir?
3. Anadilde eğitimin okul öncesi, ilkökul ve ortaöğretim kademelerinde bütüncül biçimde uygulanmamasının gerekçesi nedir? Ortaöğretim kademesinde “Yaşayan Diller ve Lehçeler” dersine yer verilmemesine ilişkin mevcut politika tercihi neye dayanmaktadır?
4. Seçmeli derslerin açılabilmesi için aranan en az 10 öğrenci şartının, özellikle nüfus yoğunluğu düşük bölgelerde bu derslere erişimi fiilen engellediği dikkate alındığında, bu kriterin kaldırılmasına veya esnetilmesine yönelik bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
5. Kürtçe (Kurmancî ve Zazakî) başta olmak üzere Lazca, Gürcüce, Adigece, Abhazca, Arnavutça ve Boşnakça gibi dillerde öğretmen ihtiyacına ilişkin güncel norm kadro durumu nedir? Bu alanlarda kadrolu öğretmen atamalarının artırılmasına yönelik bir planlama bulunmakta mıdır?

6. 2024-2025 eğitim-öğretim yılında; Kurmancî, Zazakî, Lazca, Gürcüce, Adigece, Abhazca, Arnavutça ve Boşnakça dilleri için Bakanlığınızın esas aldığı resmi ve kesin öğrenci sayıları nedir? Aynı döneme ilişkin kamuoyuna yansıyan farklı sayısal veriler arasındaki farkların teknik gerekçesi nedir?
7. 2024-2025 eğitim-öğretim yılına ilişkin olarak farklı resmî açıklamalarda Kürtçe dersini seçen öğrenci sayısının 59.372, 35.416 ve 30.104 olarak farklı biçimlerde ifade edilmesinin nedeni nedir? Bu veri uyumsuzluklarının giderilmesine yönelik bir standartlaştırma çalışması yürütülmekte midir?
8. 2025-2026 eğitim-öğretim dönemi için Kurmancî, Zazakî, Lazca, Gürcüce, Adigece, Abhazca, Arnavutça ve Boşnakça dillerinin her biri bazında, tercih formlarında bu dersleri seçen toplam öğrenci sayısı kaçtır?
9. 2025-2026 eğitim-öğretim yılında söz konusu dersleri seçmiş olmasına rağmen; öğretmen ataması/norm kadro yetersizliği, sınıf mevcudu şartının sağlanamaması veya idari gerekçeler nedeniyle açılmayan sınıf sayısı ile bu nedenle dersi fiilen alamayan öğrenci sayısı kaçtır?
10. 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Kurmancî, Zazakî, Lazca, Gürcüce, Adigece, Abhazca, Arnavutça ve Boşnakça dilleri kapsamında fiilen ders başı yapmış öğrenci sayısının Türkiye geneli toplamı kaçtır? Bu sayının il, ilçe ve okul bazında ayrıntılı dökümü nedir?
11. 2025-2026 eğitim-öğretim yılında “Yaşayan Diller ve Lehçeler” dersi kapsamında Kurmancî, Zazakî, Lazca, Gürcüce, Adigece, Abhazca, Arnavutça ve Boşnakça derslerini tercih eden (seçen) toplam öğrenci sayısı kaçtır? Bu verilerin dil bazında ve il, ilçe, okul kırılımında dağılımı nedir?
12. Aynı dönemde söz konusu dersleri fiilen alan öğrenci sayıları neden açıklanmamıştır?
13. Seçmeli derslere ilişkin verilerin yalnızca genel toplamlar üzerinden değil; il, ilçe ve okul bazında ayrıntılı biçimde düzenli olarak kamuoyuna açıklanmasına yönelik bir veri şeffaflığı politikası oluşturulması planlanmakta mıdır?
14. Derslerin açılması ve uygulanması sürecinde yaşanan aksaklıkların (öğretmen yetersizliği, idari yönlendirmeler, sınıf açılmaması vb.) il ve ilçe bazlı dökümünün Bakanlığınızca tutulup tutulmadığı nedir? Bu verilerin araştırma ve politika geliştirme süreçlerine katkı sunmak amacıyla paylaşılması mümkün müdür?
15. Anadilde eğitime ilişkin olarak ulusal ve uluslararası yargı mercilerine taşınan başvurular hakkında Bakanlığınızın değerlendirmesi nedir? Bu başvuruların politika yapım süreçlerine etkisi bulunmakta mıdır?
16. Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri çerçevesinde anadilde eğitim hakkına ilişkin yükümlülüklerin iç hukuka tam olarak yansıtılmamasının gerekçesi nedir?
17. UNESCO tarafından tehlike altında olduğu belirtilen dillerin korunması ve eğitim sistemi içinde yaşatılmasına yönelik özel programlar geliştirilmekte midir?
18. Anadilde eğitimin anayasal ve yasal güvenceye kavuşturulmasına yönelik bir mevzuat değişikliği hazırlığı bulunmakta mıdır?
19. Kürtçe ve diğer anadillerin kamusal alanda kullanımına ilişkin mevcut sınırlamaların eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı çerçevesinde değerlendirilmesine yönelik bir etki analizi yapılmakta mıdır?